

Верховний
Суд

ШІ та досудове врегулювання спорів: нова архітектура доступу до правосуддя

Ян БЕРНАЗЮК,
суддя Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду,
доктор юридичних наук, професор

НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА СУДДІВ УКРАЇНИ

Програма підготовки для підтримання кваліфікації суддів
судових палат у цивільних справах апеляційних судів

20 травня 2026 року

ПЛАН

1. Конституційні межі використання ШІ у правосудді
2. ШІ та досудове врегулювання: можливості й ризики
3. Європейські стандарти використання ШІ в судах
4. Національні правила використання ШІ у судочинстві
5. Висновки
6. Додаткові джерела

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

Стаття 124.

Правосуддя в Україні здійснюють виключно суди.

Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються.

Юрисдикція судів поширюється на будь-який юридичний спір та будь-яке кримінальне обвинувачення. У передбачених законом випадках суди розглядають також інші справи.

Законом може бути визначений обов'язковий **досудовий порядок урегулювання спору**.

Guidelines on the Use of Generative Artificial Intelligence for Courts, CEPEJ(2025)18Final

Здійснення судової влади є виключною відповідальністю судів. Ефективний доступ до судді як людини має бути гарантований завжди; результати роботи генеративного ШІ мають виключно рекомендаційний характер.

Досудове врегулювання спорів за допомогою ШІ є корисним інструментом для попереднього аналізу конфлікту, структурування позицій сторін або моделювання тексту мирової угоди. Проте така система не може перетворюватися на автономний «цифровий суд» чи обов'язковий процесуальний фільтр. Нова архітектура доступу до правосуддя має будуватися навколо людини-судді, а не навколо алгоритму.

Guidelines on the Use of Generative Artificial Intelligence for Courts, CEPEJ(2025)18Final

Використання генеративного ШІ в судових системах має ґрунтуватися на принципах прозорості, пояснюваності алгоритмічних міркувань, правової визначеності та ефективного людського нагляду.

Коли ШІ пропонує сторонам варіант мирової угоди або прогнозує перспективи судового розгляду, така рекомендація повинна бути повністю прозорою. Користувачам має бути зрозуміло: на яких даних ґрунтується висновок, які правові критерії враховано та які обмеження має цей результат. «Непояснений ШІ» (ефект чорної скриньки) у досудовому врегулюванні створює ризик прихованого процедурного примусу, особливо щодо слабшої сторони спору.

Checklist for Promoting Access to Justice, CEPEJ(2025)16

Доступ до правосуддя означає спроможність особи ініціювати та захистити свої інтереси перед незалежним і безстороннім судом. Доступ до інформації, ранньої правової допомоги та альтернативних способів вирішення спорів (ADR) є необхідною умовою реалізації гарантій справедливого суду.

Платформи ODR та ШІ-медіація мають оцінюватися не лише за критерієм швидкості, а насамперед за якістю забезпечення реального доступу до правосуддя. Якщо цифрова платформа допомагає особі усвідомити свої права, отримати первинну правову орієнтацію та добровільно врегулювати спір — вона посилює доступ до правосуддя. Якщо ж вона штучно ускладнює чи відтерміновує право на звернення до суду — вона суперечить самій ідеї правосуддя.

Guide on the Use and Development of Remote Hearings, CEPEJ(2025)3

Технології ШІ мають впроваджуватися так, щоб зберігати цілісність процесу, рівноправну участь усіх сторін та належний захист їхніх прав. Недостатність процесуальних гарантій ставить під загрозу право на справедливий суд.

Ця логіка повністю поширюється на ODR. Якщо одна сторона (наприклад, велика корпорація) має доступ до потужних аналітичних ШІ-систем, а інша (громадянин) – лише до формальної електронної форми, цифровізація не вирівнює можливості, а поглиблює асиметрію. Досудові ШІ-платформи мають проєктуватися як інструменти відновлення процесуального балансу: бути інтуїтивно зрозумілими, доступними та однаково корисними для обох сторін.

Guide on the Use and Development of Remote Hearings, CEPEJ(2025)3

Особливу увагу слід приділяти ризикам порушення приватності консультацій між клієнтом і адвокатом, проблемам мовного перекладу, цифровим бар'єрам, надійній ідентифікації учасників, безпеці управління доказами.

У досудовому ШІ-врегулюванні ці ризики є критичними: людина може не усвідомлювати, як обробляються її дані, чи захищена її комунікація з представником, чи належно система здійснює переклад і чи не викривлено докази через алгоритмічне резюмування. Цифрова архітектура доступу до правосуддя повинна гарантувати конфіденційність, мовну доступність, захист вразливих осіб та обов'язкову можливість людської перевірки на кожному значущому етапі.

Guidelines on the Quality of the Jurisdictional Debate in Civil and Administrative Matters, CEPEJ(2025)8

Юрисдикційне провадження виконує підготовчу функцію для ухвалення судового рішення та функцію зниження конфліктності, яка дозволяє сторонам виразити й раціоналізувати конфлікт. Якісне правосуддя неможливе без якісного процесуального діалогу.

Досудове врегулювання за участю ШІ не повинне зводити вирішення конфлікту до механічного прорахунку математичної ймовірності результату. Справжня цінність технології – у підвищенні якості правового діалогу: допомозі сторонам чітко сформулювати вимоги, зрозуміти аргументи одне одного, відокремити факти від емоцій та побачити компромісні варіанти. Такий ШІ не підміняє суд, а готує підґрунтя для структурованого та правового діалогу.

Guidelines on the Use of Generative Artificial Intelligence for Courts, CEPEJ(2025)18Final

Рекомендується перехід від використання загальних інструментів ШІ до спеціалізованих локальних моделей із суверенним контролем над даними та інфраструктурою. ШІ-інструменти мають бути адаптовані до судових процедур і впроваджуватися під чітким публічним контролем.

Досудові ШІ-платформи у сфері правосуддя не можуть функціонувати як звичайні комерційні сервіси без належного нагляду. Вони оперують правами, доказами, персональними даними та довірою громадян до правосуддя. Державна модель ODR має обов'язково передбачати публічний контроль, високий рівень захисту даних, регулярний аудит алгоритмів та юридичну відповідальність за наслідки застосування ШІ.

Council of Europe, HUDERIA Methodology and Model

Методологія HUDERIA пропонує структурований підхід до оцінки ризиків та впливу ШІ-системи на права людини, демократію та верховенство права. Цей підхід охоплює контекстний аналіз, залучення заінтересованих сторін, оцінку наслідків, формування плану пом'якшення ризиків та ітеративний перегляд системи протягом її життєвого циклу.

Досудова ШІ-платформа не може запускатися лише через її технічну інноваційність чи потенціал розвантаження судів. До її впровадження необхідно чітко визначити: які права можуть бути обмежені, хто є вразливими користувачами, чи не створює система прихованого тиску на сторони. HUDERIA задає правильний вектор: спочатку комплексна оцінка ризиків для прав людини – і лише потім технологічний запуск.

Council of Europe, HUDERIA Methodology and Model

ШІ розглядається як соціотехнічна система: її ризики залежать не лише від технічної архітектури, а й від людських рішень, а також від правового, соціального, політичного, економічного та культурного контекстів, у яких вона функціонує.

ODR на базі ШІ не є нейтральною автоматизованою процедурою для «швидкого розв'язання проблем». Одна й та сама система матиме кардинально різний ефект для банку, страхової компанії та для звичайної особи. Архітектура досудового ШІ мусить враховувати реальну процесуальну й соціальну нерівність сторін, рівень їхньої цифрової грамотності та фактичний доступ до професійної правничої допомоги.

Council of Europe, Handbook of the Steering Committee for Human Rights (CDDH): Human Rights and Artificial Intelligence

Системи онлайн-вирішення спорів (ODR) віднесені до ключових сфер застосування ШІ в юриспруденції (як у межах альтернативного врегулювання спорів, так і в діяльності судів) з мінімальним залученням людини. Водночас основним об'єктом потенційного негативного впливу є право на справедливий судовий розгляд (Стаття 6 ЄКПЛ).

ODR виходить за межі суто технічного формату медіації. Якщо цей інструмент є добровільним, прозорим та допоміжним – він розширює доступ до захисту прав. Якщо ж він перетворюється на обов'язкову цифрову передумову, непрозорий фільтр або важіль тиску на слабшу сторону спору – ODR стає прямою загрозою для реалізації права на суд.

Noah M. Kenney, *Governing Agents: A Practitioner's Cross-Framework Reference. Mapping GDPR, the EU AI Act, NIST AI RMF, and ISO/IEC 42001 to AI Agents*

ШІ-агенти відрізняються від традиційних ШІ-систем здатністю самостійно планувати дії, використовувати зовнішні інструменти, зберігати стан і пам'ять, делегувати підзавдання іншим агентам. Це суттєво ускладнює процеси корпоративного управління, моніторингу та аудиту технологій.

Перехід від ШІ-асистента до ШІ-агента має фундаментальне значення для ODR. Якщо асистент лише відповідає на запити чи резюмує текст, то автономний агент здатний самостійно збирати докази, розробляти стратегію переговорів, вести комунікацію з іншою стороною та вносити зміни до проєкту угоди. Що вищим є рівень автономності ШІ-агента, то жорсткішими мають бути межі права доступу, фіксація дій та людський контроль.

Noah M. Kenney, *Governing Agents: A Practitioner's Cross-Framework Reference. Mapping GDPR, the EU AI Act, NIST AI RMF, and ISO/IEC 42001 to AI Agents*

Ефективний людський нагляд за ШІ-агентами не може обмежуватися формальним переглядом кінцевих технічних дій. Він має здійснюватися на рівні верифікації планів та рішень, включати процедурні запобіжники для високоризикових операцій, аудит процедури та системні запобіжники проти надмірної довіри до рішень ШІ.

У досудових ШІ-системах декларативна теза про те, що «людина контролює процес», є недієвою. Необхідно чітко зафіксувати обов'язок втручання людини: перед надсиланням пропозиції іншій стороні, перед фіксацією проекту мирової угоди чи перед правовим прогнозуванням. Справжній людський нагляд (human oversight) — це не фіктивне натискання кнопки «схвалено», а реальна спроможність людини зупинити, скоригувати або відхилити рішення ШІ.

Council of Europe, Explanatory Report to the Council of Europe Framework Convention on Artificial Intelligence and Human Rights, Democracy and the Rule of Law, CETS No. 225

Рамкова конвенція покликана забезпечити, щоб діяльність протягом усього життєвого циклу ШІ-систем була повністю сумісною з правами людини, демократією та верховенством права. Вона не створює нових прав, а гарантує ефективне застосування чинних міжнародних та національних стандартів до викликів цифрової епохи.

Досудове врегулювання спорів за допомогою ШІ не можна оцінювати виключно за показниками швидкості, зниження витрат на врегулювання спору чи кількістю справ. Головний критерій – сумісність із цінностями верховенства права. Якщо ODR-платформа допомагає сторонам вирішити конфлікт шляхом консенсусу – вона посилює правосуддя. Якщо ж вона приховано примушує до невігідної угоди, позбавляючи особу реального судового захисту – вона руйнує його.

European Commission, Artificial Intelligence Office, Draft Guidelines on the implementation of the transparency obligations for certain AI systems under Article 50 of Regulation (EU) 2024/1689

Провайдери ШІ-систем, які безпосередньо взаємодіють із фізичними особами, зобов'язані проектувати їх так, щоб користувачі були чітко поінформовані про факт взаємодії зі ШІ. Мета цього обов'язку — надати особам можливість ухвалювати самостійні рішення та уникати надмірного покладання на ШІ.

У досудовому врегулюванні особа має чітко усвідомлювати, що з нею взаємодіє алгоритм, а не медіатор як людина, адвокат чи представник суду. Без належного розкриття цієї інформації (AI disclosure) будь-яка згода на укладення мирової угоди може вважатися формальною, але не є юридично усвідомленою та вільною від впливу помилки. Прозорість тут є не технічною деталлю, а фундаментальною умовою дійсного волевиявлення сторін.

Financial Times, “High earners race ahead on AI as workplace divide widens”, 23 April 2026

Дослідження серед 4 000 працівників у США та Великій Британії демонструє стрімке розширення «цифрового розриву»: понад 60% високооплачуваних та досвідчених фахівців використовують ШІ у щоденній роботі, тоді як серед низькооплачуваних категорій цей показник становить лише 16%. Емпіричні дані FT мають пряме відношення до архітектури цифрового правосуддя. Якщо великі організації (банки, фінансові компанії, великі орендодавці) системно використовують ШІ для оптимізації та правового моделювання претензій, а пересічний громадянин позбавлений таких інструментів, досудове врегулювання перетворюється на простір асиметричного тиску. Публічні (державні) ODR-платформи мають створюватися насамперед як інструменти вирівнювання стартових можливостей сторін.

Council of Europe Commissioner for Human Rights, The Human Line: Safeguarding Rights and Democracy in the AI Era, Meeting Report, CommHR(2025)57

Непрозоре розгортання ШІ блокує реалізацію прав громадян: особи часто не знають про застосування алгоритмів або не здатні виявити їх недоліки. Відсутність пояснюваності унеможлиблює ефективне оскарження рішень, що прямо перешкоджає доступу до правосуддя та порушує право на ефективний засіб юридичного захисту. Особи завжди повинні мати право оскаржити рішення, ухвалені ШІ.

У новітній архітектурі правосуддя неприпустима ситуація, коли алгоритм ODR-платформи кваліфікує претензію як «слабку» або «безперспективну», внаслідок чого людина відмовляється від захисту своїх прав. Будь-який проміжний чи підсумковий висновок ШІ має бути зрозумілим та відкритим для заперечення.

Кодекс суддівської етики (Стаття 16)

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-24#Text>

Використання суддею технологій штучного інтелекту є допустимим, якщо це:

1. не впливає на незалежність та неупередженість судді,
2. не стосується оцінки доказів,
3. не стосується процесу ухвалення рішень,
4. не порушує вимог законодавства.

Коментар до Кодексу суддівської етики, затверджений рішенням Ради суддів України від 02.03.2026 № 14

<https://constitutionalist.com.ua/komentar-do-statti-16-vykorystannia-suddeiu-tekhnohij-shi-kodeksu-suddivskoi-etyky>

1. організація та систематизація доказів, наприклад, створення хронології подій на основі документів, індексація великих масивів текстових доказів для полегшення пошуку, виявлення дублікатів
2. аналіз структурованих даних: наприклад, аналіз фінансових транзакцій на предмет нетипових операцій у справах про економічні злочини
3. виявлення певних об'єктів на фото- чи відеоматеріалах (наприклад, розпізнавання облич або номерних знаків) (при цьому висновок про значення цього об'єкта робить суддя)
4. ефективне оброблення великих обсягів інформації, знаходження тенденцій, виявлення зв'язків
5. пошук релевантної практики (як допоміжна функція)

Коментар до Кодексу суддівської етики, затверджений рішенням Ради суддів України від 02.03.2026 № 14

<https://constitutionalist.com.ua/komentar-do-statti-16-vykorystannia-suddeiu-tekhnohij-shi-kodeksu-suddivskoi-etyky>

1. Оцінка доказів не може бути делегована ШІ
2. ШІ не може визначати результат справи (наприклад, рішення про задоволення)
3. ШІ не може здійснювати юридичну кваліфікацію фактів
4. Суддя не може використовувати ШІ для визначення пріоритетності чи достовірності доказів
5. Заборонено автоматизоване визначення достовірності чи важливості доказів
6. Заборонено тлумачення права та ухвалення рішень
7. Заборонена підготовка мотивувальної частини рішень без контролю з боку судді
8. Заборонено делегування ухвалення рішення ШІ, оскільки це означало б відмову від суддівської функції та відповідальності

Положення про використання технологій ШІ працівниками Апарату ВС (Наказ від 08.12.2025 № 117)

https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/rizne/Polozhennya_SHI.pdf

1. узагальнення судової практики з метою забезпечення її єдності
2. аналіз судових рішень із метою виявлення системних причин виникнення спорів (превентивне правосуддя) та підготовки пропозицій щодо вдосконалення законодавства
3. наповнення Бази правових позицій Верховного Суду
4. аналіз та узагальнення великих обсягів даних на основі відкритих джерел інформації
5. підготовка аналітичних документів і звітів
6. автоматизація повторюваних робочих процесів, візуалізація даних у вигляді графіків і діаграм тощо
7. створення та поширення інформації про діяльність Верховного Суду, сприяння веденню вебсторінок Верховного Суду в соціальних мережах
8. створення чат-ботів, зокрема, для забезпечення зворотного зв'язку з відвідувачами Верховного Суду й учасниками судових процесів
9. добір матеріалів для саморозвитку, підвищення кваліфікації та професійного навчання
10. пошук нових ідей та підходів до організації робочих процесів
11. переклад документів з іноземних мов
12. виконання суто технічних завдань (наприклад, перевірка граматики, форматування тексту, транскрибування)

Положення про використання технологій ШІ працівниками Апарату ВС (Наказ від 08.12.2025 № 117)

https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/rizne/Polozhennya_SHI.pdf

1. ШІ не може замінити професійну діяльність працівника (його критичне мислення, фахове судження, правову кваліфікацію та прийняття остаточного рішення)
2. забороняється використовувати загальнодоступні технології ШІ для роботи з інформацією з обмеженим доступом (конфіденційною, таємною та службовою інформацією)
3. забороняється опрацювання документів, які містять відомості, що охороняються законом, у тому числі таємницю ухвалення судового рішення та інформацію із закритого судового засідання
4. забороняється автоматичне створення проєктів рішень та будь-яких інших процесуальних документів, що ухвалюються у межах судового провадження
5. забороняється прогнозувати індивідуальні рішення суддів у конкретних справах
6. забороняється опрацювання матеріалів судової справи, що містять персональні дані
7. забороняється аналіз та моніторинг поведінки працівників
8. забороняється завантажувати службові документи, що містять інформацію з обмеженим доступом, у тому числі персональні дані суб'єктів звернення або учасників процесу, банківську таємницю, адвокатську таємницю тощо

Концепція ЄСІКС (наказ ДСА України від 30.04.2025 № 178)

https://court.gov.ua/storage/portal/dsa/normatyvno-pravova%20baza/N_178_2025_dodatok.pdf

1. розпізнавання текстів завантажених в Систему документів, їх класифікація
2. виявлення в текстах документів інформаційних сутностей, що можуть мати юридичне значення, деперсоналізація та маскування конфіденційної інформації
3. стенограма судових засідань та службових нарад, інші перетворення мовлення в текст
4. озвучування текстів судових рішень, інших документів на запит користувача, озвучування елементів інтерфейсу Системи, зокрема для людей з порушенням зору
5. узагальнення вмісту документів, перевірка вмісту на наявність змістових, граматичних, орфографічних, пунктуаційних помилок
6. перевірка актуальності норм законодавства, на які посилається автор документа
7. автоматичний переклад документів

Концепція ЄСІКС (наказ ДСА України від 30.04.2025 № 178)

https://court.gov.ua/storage/portal/dsa/normatyvno-pravova%20baza/N_178_2025_dodatok.pdf

8. контекстний семантичний пошук релевантних документів, підбір судової практики
9. рекомендація методології дослідження матеріалів та розгляду судової справи
10. генерація проєктів процесуальних документів
11. виявлення девіацій під час розгляду судової справи, зокрема ігнорування контексту, поданих доказів та аргументів, відхилення від судової практики
12. надання базової правової допомоги користувачам
13. підбір оптимальної моделі розгляду справи
14. віртуальний аватар-асистент на базі технологій штучного інтелекту
15. максимальна підтримка та супровід користувача без спеціальної підготовки на всіх етапах процесуальної взаємодії з судами

Opinion № 26 (2023) of CCJE Moving forward: the use of assistive technology in the judiciary

<https://rm.coe.int/ccje-opinion-no-26-2023-final/1680adade7>

1. переклад мови або доказів, голосовий диктант та послуги транскрипції, цифровий запис судових нотаток та судових рішень
2. підготовка документів (включаючи аналітичні довідки у справах), оцінка доказів за допомогою технології електронного розкриття (e-disclosure)
3. ідентифікація та аналіз характеристик сторін судового процесу для виявлення бар'єрів у доступності для сторін, які мають специфічні характеристики або вразливості
4. ефективне сортування справ, ідентифікація проваджень, які потенційно придатні для спрощених або скорочених процедур, що дозволяє обробляти їх автоматично
5. надання сторонам рекомендацій щодо відповідних форм врегулювання спору
6. застосування інструментів електронних переговорів (e-negotiation) або електронної медіації (e-mediation)
7. прогнозування потенційного результату провадження для сприяння врегулюванню спору.

Opinion № 26 (2023) of CCJE Moving forward: the use of assistive technology in the judiciary

<https://rm.coe.int/ccje-opinion-no-26-2023-final/1680adade7>

9. пришвидшення та більш економічно ефективний правовий пошук, а також підготовка судових рішень
10. визначення релевантних доказів, а також надання шаблонів судових документів шляхом вилучення інформації зі справ
11. надання суддям оцінки суті справи та/або прогнозованих результатів провадження як засіб допомоги суддям в оцінці їхніх висновків
12. інтелектуальні інструменти правових досліджень, що посилюють здатність аналізувати складні правові бази, включаючи статuti та адміністративні акти, а також європейську, національну та порівняльну юриспруденцію
13. автоматизований розподіл справ між суддями на основі критеріїв, погоджених судовою владою
14. моніторинг дотримання процесуальних норм, автоматичні нагадування суддям та сторонам про майбутні процесуальні строки
15. ідентифікація, групування та управління пілотними справами та/або масовими позовами

Opinion № 26 (2023) of CCJE Moving forward: the use of assistive technology in the judiciary

<https://rm.coe.int/ccje-opinion-no-26-2023-final/1680adade7>

1. кінцева відповідальність за судові рішення має залишатися за людьми; ШІ повинен підтримувати, а не замінювати суддів
2. ухвалення рішень повинно — явно та неявно — здійснюватися лише суддями
3. ухвалення рішень не може бути делеговане технології або здійснюватися за допомогою неї
4. технологія не повинна втручатися у сферу правосуддя
5. технологія не повинна перешкоджати критичному мисленню суддів, оскільки це може призвести до стагнації правового розвитку
6. технологія, зокрема, не повинна використовуватися для прогнозування рішення конкретного судді
7. використання ШІ для прийняття рішень як заміни людським рішенням (не входить в обсяг допустимого використання технологій)
8. використання інструментів як заміни власному правовому дослідженню судді може підірвати здатність окремого судді досліджувати та приймати рішення

Opinion № 28 (2025) of CCJE On the importance of judicial well-being for the delivery of justice

<https://rm.coe.int/opinion-no-28-2025-of-the-ccje-published-/4880296bfa>

1. допоміжні технології мають використовуватися лише для підтримки та зміцнення верховенства права
2. використання ШІ та інших допоміжних технологій для пом'якшення робочого навантаження та стресу суддів
3. ШІ може бути корисним для збільшення кількості справ, які судді здатні розглянути протягом певного проміжку часу

Opinion № 28 (2025) CCJE On the importance of judicial well-being for the delivery of justice

<https://rm.coe.int/opinion-no-28-2025-of-the-ccje-published-/4880296bfa>

1. допоміжні технології не повинні використовуватися для прогнозування або заміни процесу прийняття рішень окремим суддею
2. судді не повинні вдаватися до покладання на технології без застосування необхідного нагляду за прийняттям рішень щодо результатів, вироблених використаною технологією
3. судді не повинні покладатися на технології без проведення належних перевірок для виявлення потенційних галюцинацій ШІ, які вони можуть містити
4. неналежне використання цих технологій може вплинути на якість виконаної роботи, якщо воно призводить до втрати суддівської автономії та контролю
5. захист належних умов праці суддів є критично важливим для ефективного та відповідального використання ШІ та інших допоміжних технологій, щоб уникнути недоречного надмірного покладання на них

ВИСНОВКИ

1. Досудові ШІ-платформи можуть бути корисним інструментом для структурування позицій сторін, оцінки можливостей примирення та підготовки варіантів врегулювання спору. Водночас вони не повинні перетворюватися на обов'язкову перешкоду для звернення до суду.
2. Прозорість, пояснюваність, належний захист даних і реальний людський нагляд є обов'язковими умовами довіри до використання ШІ у сфері правосуддя. Користувач має розуміти, коли взаємодіє із системою ШІ, як формується її рекомендація та яким чином він може поставити її під сумнів.
3. Оцінка доказів, правова кваліфікація фактів, визначення результату справи та ухвалення судового рішення залишаються виключною відповідальністю судді. ШІ може виконувати лише допоміжні, технічні чи аналітичні функції, але не може підміняти суддівське переконання та персональну відповідальність судді.

ДОДАТКОВІ ДЖЕРЕЛА

1. Берназюк Ян. Штучний інтелект та система правосуддя України: результати співпраці у році, що минув <https://so.supreme.court.gov.ua/authors/934/shtuchnyi-intelekt-ta-systema-pravosuddia-ukrainy-rezultaty-spivpratsi-u-rotsi-sh%D1%81ho-mynuv>
2. Берназюк Ян. Наукові надбання як основа для наступних кроків на шляху інтеграції штучного інтелекту в систему правосуддя <https://so.supreme.court.gov.ua/news/949/naukovi-nadbannia-iaak-osnova-dlia-nastupnykh-krokv-na-shliakhu-intehratsii-shtuchnoho-intelektu-v-systemu-pravosuddia>
3. Берназюк Ян. Цифрова ера правосуддя: роль ШІ у забезпеченні єдності судової практики в Україні <https://so.supreme.court.gov.ua/news/986/tsyrova-era-pravosuddia-rol-shi-u-zabezpechenni-iednosti-sudovoi-praktyky-v-ukraini>
4. Bernaziuk Ian. Artificial Intelligence and the Judicial system of Ukraine: results of cooperation in the past year <https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-and-the-judicial-system-of-ukraine-results-of-cooperation-in-the-past-year>
5. Берназюк Ян. Штучний інтелект і його використання для забезпечення єдності судової практики як складової довіри до суду // Слово Національної школи суддів України. – 2024, № 2(49), С. 16-35 https://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2024_4_49/nsj_4_49_2024.pdf
6. Берназюк Ян. Ера ШІ й роль верховних судів у цифровій трансформації правосуддя // Юридична газета. № 4 (792). - С. 16-18. <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/era-shi-y-rol-verhovnih-sudiv-u-cifrovii-transformaciyi-pravosuddya.html>
7. Bernaziuk Ian. Artificial Intelligence in the Ukrainian Judiciary: Charting the Course Under the Digital Gavel <https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-in-the-ukrainian-judiciary-charting-the-course-under-the-digital-gavel>
8. Bernaziuk Ian. Benchmarking Justice: Can AI Uphold the Rule of Law? <https://law.ukma.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/Rule-of-Law-and-AI-Challenges.pdf>
9. Берназюк Ян. Правосуддя майбутнього: збереження незалежності та людяності в еру ШІ https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/161.%20Future_justice_independent_humane%20AI-era_bernaziuk%20%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BE.pdf
10. Берназюк Ян. Межі втручання у приватне життя в умовах загроз національній безпеці: стандарти і виклики для правосуддя https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/135.%20Limits_of_Interference_Private_Life_under_National_Security%20Threats_bernaziuk.pdf
11. Берназюк Ян, Фонова Олена. Правосуддя 2035: між правом і кодом. Випуск № 18 подкастів НШСУ https://youtu.be/UlghLhHV8os?si=nCpvAl5p5KP3tY_G
12. Штучний інтелект у роботі адвоката та судовому процесі: можливості, межі, відповідальність <https://youtu.be/-qJ2FCeOEWQ>
13. Коментар до статті 16 (використання суддею технологій ШІ) Кодексу суддівської етики <https://constitutionalist.com.ua/komentar-do-statti-16-vykorystannia-suddeiu-tekhnologij-shi-kodeksu-suddivskoi-etyky>
14. Bernaziuk Ian Integration of AI into the Justice System of Ukraine: Normative Boundaries, Technological Sovereignty, and Case-Law https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezent2026/182_Integration_AI_into_Ukraine%E2%80%99s_Justice_System_bernaziuk.pdf
15. Bernaziuk Ian Educational and Practice-Oriented Initiatives: Preparing the Judiciary of Ukraine for the Age of AI https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezent2026/183_Preparing_Ukrainian_Judges_for_AI_bernaziuk.pdf
16. Берназюк Ян. Примирення та медіація як інструменти ефективного захисту в адміністративному судочинстві https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezent2026/184_Conciliation_mediation_effective_remedies_bernaziuk.pdf
17. Bernaziuk Ian Sovereign AI: From a Technological Idea to a Matter of State Resilience <https://constitutionalist.com.ua/sovereign-ai-from-a-technological-idea-to-a-matter-of-state-resilience>

Верховний Суд ШІ та досудове врегулювання спорів: нова архітектура доступу до правосуддя

Верховний
Суд

Дякую за увагу!